

Probudite se!

Drugarice i drugovi planbeaši, eto nam još jednog rujna i još jedne pilot-epizode, sada već četvrte sezone omiljene vam poslovne rubrike. Na prvi pogled, s obzirom na okolnosti, već sama ideja balansira na rubu sarkazma – tko normalan danas želi biti menadžer? Izgled vara. Odgovor ovisi o točki gledišta, no ovaj je put, možda čak i više no ikada, važno mudro odabrati

PIŠE: SRĐAN ROJE

Bez obzira odakle ih gulite, vijesti koje zadnjih mjeseci kontinuirano upijamo najblaže su rečeno „menadžerski demotivirajuće“. Na prste se jedne ruke u domaćim okvirima mogu čuti, vidjeti ili pročitati ohrabrujući poslovni poduhvati i rezultati, dok sav ostali medijski prostor okupiraju bankroti, ovrhe, zabrane, afere, kontrole, prijetnje, blokade, stečajevi, porezi, razrezi, prezaduženost, armija nezaposlenih i još brojnija armija nezadovoljnih, demotiviranih i jadnih sunarodnjaka. Zanimarimo li sve življe teorije zavjere oko pitanja je li možda situacija ciljano medijski preekspozirana i kome bi to (i zašto) bilo u interesu narod „ubedirati“, pitanje svejedno ostaje: tko bi normalan u ovoj situaciji razmišljao o bilo kakvom obliku menadžerske karijere? A točan je odgovor... (ta-daaaam)... Svi! Htjeli mi to ili ne. Silom prilika.

SIGURNOST ILI SLOBODA?

Krenut ćemo s jednostavnom metaforom Roberta Kiyosakija, autora poznate serije knjiga „Bogati otac, siromašni otac“, koji je još u svojim najranijim radovima tvrdio kako postoje (samo) dva suprotstavljena i bitno različita puta koja svaki sudionik tržišta rada odabire za sebe: sigurnost ili sloboda.

„Sigurnost“ je put klasičnog zaposlenika i tradicionalan odabir pripadnika generacije naših roditelja: samo jedan izvor prihoda (posao), plaća možda nije pretenciozna ali je sigurna, radni staž uredno teče, banka će nam nekako „dati“ za stan i auto, pa ćemo gurati kako možemo, ali onda slijedi sigurna penzija, prijevremena ako je moguće i – hladovina. Jest da ćemo do tada gutati različite... khm... otpatke, u obliku odrađivanja beskrajnog niza dosadnih ili besmislenih poslova, nevoljkog bavljenja uredskom politikom ili svakodnevnog stresa od eventualnog petominutnog zakašnjenja na posao (kao da će se zbog toga srušiti svijet) – ali tako je svima, pa nema veze. Penzija je sve bliže, a do tada nam plaćica daje krov nad glavom i topli obrok.

Dokle god ne budete upravljali svojim životom, što uključuje ne samo posao, već i viziju, i misiju, i investicije, i prihode, i rashode, i probleme, i mogućnosti - njime će upravljati netko drugi.

„Sloboda“ je već u menadžerskoj domeni. Preciznije i predvidljivije gospodarite vrstom i količinom posla, zanimljivije je, dinamičnije, stresnije i (često pogrešno prenatraglašeno) potencijalno profitabilnije, ali uz ogradu kako taj tarifni paket uključuje odricanje od svih prava na zaštitnu mrežu u slučaju pada.

Kiyosaki je pred više od desetljeća upozoravao da je ovo lažni izbor, a vremenom je njegova sumnja postala proročanstvo. Jer danas, čak ni u svijetu, a posebno u Hrvatskoj – ništa od ovoga ne stoji. Sve se preokrenulo.

(NE)SIGURNOST

Krenimo od „sigurnosti“, odnosno koncepta klasičnog zaposlenja. Tko je još siguran da neće sutra dobiti otkaz? Da mu se neće preko noći smanjiti plaća? Da neće odjednom za iste novce morati raditi i preko vrijeme, i vikendom i praznikom? Ili zna makar otprilike *kada* će to dočekati penziju – kad nam se dobna granica stalno podiže! Hoće li nam i tadašnji ministar financija krpariti lovu za penzije iz mjeseca u mjesec? Koliko uspješno? I sve u svemu – od koga ćemo je uopće primati? Za četrdeset ili čak pedeset godina, hoće li vam penziju isplaćivati Republika Hrvatska, Europska unija, Svjetska vlada ili Galaktička federacija svjetla? Hoće li uopće postojati koncept „penzije“? U kojem obliku? Baš i ne zvuči kao neka „sigurnost“...

S druge strane, recimo da izgubite posao i ne uspijete brzo naći zamjenski. Što ćete napraviti? Početi „fušariti“ na par mjesta istovremeno? Kositi travu susjedima za 100 kuna? Dogovoriti nešto na pola radnog vremena? Na proviziju od obavljenog posla? Razmišljati o tome je li bolje odraditi četiri slična posla dnevno za sitnu lovu ili imati jedan veliki tjedno? Gruntati o prednostima i manama specijalizacije i/ili diverzifikacije posla? Računati je li efikasnije košnju trave reklamirati usmenom predajom ili lijepljenjem plakatića po kvartovskim stupovima ulične rasvjete? Čestitamo, dragi moji, postali ste menadžeri! U punom smislu te riječi. Birate poslove, za svaki se krvavo borite na slobodnom tržištu rada, koristite sve svoje znanje i mogućnosti da biste osigurali, unaprijedili i proširili prihodovnu stavku osobnog proračuna, razmišljate o smanjenju troškova

i efikasnijim načinima da se napravi ista stvar, mučite se oko naplate... Po čemu je to na bilo koji način drugačije od neke imaginarnog direktorske fotelje?

Ne kažemo da je pravo vrijeme za velike investicije. Ne kažemo ni da biste se trebali kandidirati za predsjednika uprave kakvog postkomunističkog giganta. Kažemo samo da biste trebali *osvijestiti* da menadžer već jeste, ili barem kako bi vam se vrlo lako moglo dogoditi da to prekonoc postanete, te kako se u tom kontekstu ima smisla *odmah* početi ponašati s time u skladu. Ključna je riječ „osvijestiti“, kao suprotnost od „biti u nesvijesti“, što većina ljudi jest! Smiješno? Ni najmanje.

SPAVAJ, AL' NE HRČI!

Evo jednostavnog testa: molimo vas da navedete točno svoja zadnja tri troška, bez obzira na iznos. Što ste kupili i koliko ste platili zadnje tri stvari koje su vas natjerali da otvorite novčanik. Popili ste kavu u kafiću, na kiosku kupili Plan B i bombone, a nakon toga bili u dućanu? Sjajno. Kad ste bili u dućanu, što ste točno kupili, koliko ste ukupno platili i koja je bila najskuplja stavka? Nemate pojma, priznajte! Hoćete još? Kolika vam je točno rata struje i s kojim će vam datumom stići od elektrodistributera sljedeći platni rebalans? Očekujete li da ćete morati doplatiti neku razliku? Koliko i zašto? Što se promijenilo u odnosu na prethodno tarifno razdoblje?

A tek smo zagrebali po površini. Stvari bi postale progresivno gore kada bismo vas pitali zašto ste kupili baš te napolitanke koje već jeste, koliko je drugih, sličnih napolitanki bilo na polici trgovine, jesu li bile skuplje ili jeftinije, u manjim ili većim pakiranjima od onih koje ste zgrabili po inerciji, ne misleći i ne uspoređujući ni cijene, ni karakteristike, niti uočavajući kako se od vaše prošle kupovine pojavilo nekoliko novih proizvođača i okusa. Nećemo niti reći da bi gotovo svatko od nas pao k'o kruška na pitanja poput ovih: koliko mu posto osobnog budžeta ide na hranu, koliko na režije, a koliko na izlasku i kako bi najbezbolnije mogao smanjiti svoje mjesečne troškove za 10%. Ili još bolje: koliko maksimalno možete smanjiti vlastite troškove bez značajnijih udaraca na količinu životnog zadovoljstva?

Eto vidite, to znači biti u nesvijesti. Ne znati pouzdano kojim ste se putem vratili s posla kući. Je li možda sporedna cesta bila zatvorena zbog radova koji će potrajati još tjednima? Je li više kupaca u dućanu bilo u redu za salamu ili za kruh? Dokle god živite automatski, o većini stvari uopće ne razmišljate nego samo poslušno slijedite jučerašnji obrazac. Odnosno, ne upravljate svojim životom.

Ne morate se zbog toga osjećati loše: većina ljudi živi u nesvijesti. U tolikoj mjeri da postoje cijele znanstvene discipline koje se bave samo upravljanjem tim stanjem. Marketing, na primjer. Sve se svodi na pitanje kako (već otprije) onesviještene žrtve natjerati da mjesečareći naprave ono što vi od njih želite.

PRVI KORAK

Probudite se! To je prvi i vjerojatno najvažniji korak postajanja vlastitim menadžerom. Menadžerom tvrtke koja možda nije registrirana na Trgovačkom sudu, ali definitivno nosi vaše ime, posluje preko vašeg tekućeg računa i ima jednog zaposlenika. To što niste zakonski obvezni religiozno arhivirati sve primljene račune ništa ne mijenja na stvari. Dokle god ne budete upravljali svojim životom, što uključuje ne samo posao, nego i viziju, i misiju, i investicije, i prihode, i rashode, i probleme, i mogućnosti – njime će upravljati netko drugi. Dobra je vijest što je vaš život neotuđivo samo vaš (barem dok ne završite u zatvoru ili ludnici), što znači da će drugi upravljati vašim životom samo i točno onoliko dugo koliko im vi to dopustite. Osvijestili ste situaciju i želite nastaviti spavati? To je sasvim u redu. Dokle god je to upravo ono što želite, a ne proizvod straha ili lijenosti – bravo za vas. Jer sama je nesvjestica užasna kombinacija čistih nedostataka onog „sigurnog“ i „slobodnog“ od ranije. Niti imate sigurnost, niti imate zaštitnu mrežu u slučaju pada.

A tako je jednostavno. Samo treba otvoriti oči i svjesno, samostalno odlučiti što napraviti s današnjim danom. Inače će inercija odraditi svoje, danas će biti kao i jučer, sutra kao i danas, prekositra kao sutra, i tako dalje, i tako dalje, i tako dalje... Pa tko ne bi zaspao?